

Ілона Бойчевська
кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м.Умань

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ)

Ключові слова: вивчення іноземної мови, навчання іноземців, іноземні студенти, вищі навчальні заклади, університет.

Сутність проблеми. Входження української освіти в Європейський і світовий освітній простір, участь у Болонському процесі стали тими важливими моментами, які відбулися за період незалежності України. Освітній потенціал дозволив Україні увійти у десятку країн-лідерів у галузі міжнародної освіти. Тому, зовсім не дивно, що українська вища освіта користується попитом серед іноземних громадян. Деякими з причин, чому іноземні студенти обирають освіту в Україні є позитивна репутація, успадкована українськими університетами від вищих навчальних закладів СРСР, а також порівняно низька вартість навчання. Відтак, останнім часом спостерігається збільшення іноземних студентів, що прибувають до нашої країни з метою отримати вищу освіту. Це є безпосередньою перевагою для країни, адже іноземні студенти є важливим джерелом доходів для ВНЗ, тому що навчаються на контрактній основі, що, в свою чергу, також позитивно впливає на економіку України в цілому.

Стан дослідження. Проблеми підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах висвітлені у наукових працях О. Адаменко, О. Білоус, Н. Булгакової, С. Варави, В. Груцяк, Т. Дементьєва, О. Лисак, О. Палки, М. Разорьонової, І. Христинко та ін.

Методологія, методи та дослідницькі інструменти. При написанні статті автором були використані наступні методи: системний аналіз документів і наукових розвідок досліджуваної проблеми, за допомогою якого виявлено

можливі аспекти її розгляду; аналітичний аналіз статистичних даних, який знадобився у процесі написання основного матеріалу статті.

Виклад основного матеріалу. Підготовку іноземних громадян в Україні здійснюють близько 240 вищих навчальних закладів, серед яких переважно державні. Близько 20 % приватні університети. Навчання іноземців здійснюється за денною, заочною або дистанційною формами навчання.

Згідно з даними Міністерства освіти і науки, упродовж 2010-2011 навчального року у 195 вищих навчальних закладах України навчалися 46 600 іноземців. Упродовж цього року Україна прийняла іноземних студентів із 134 держав світу, більшість із них – з країн Азії та Африки. Найбільша кількість іноземців – громадяни Китаю (близько 6000) та Туркменістану (близько 5000), а також Російської Федерації – 3500 осіб та Індії – 3000 студентів. Більшість із них навчаються в університетах Харкова, Києва, Одеси, Луганська та Донецька [1].

Українські технічні та медичні навчальні заклади користуються серед іноземців найбільшою популярністю і це не дивно, адже професії лікаря, інженера, економіста є одними з найбільш затребуваних у них на батьківщині. Тому великі групи іноземців можна зустріти в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут», Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка, у Національному медичному університеті ім. А. А. Богомольця, Національному авіаційному університеті, що входять до рейтингу "Компас". У Києві 41 навчальний заклад володіє ліцензією на навчання іноземців, у Харкові - 28. Крім цих двох міст, іноземні студенти охоче обирають Донецьк, Львів, Одесу та Луганськ [2]. У 2013/2014 навчальному році контингент іноземних громадян у вищих навчальних закладах України становив близько 70 тисяч студентів із 145 країн світу [3].

Одним з негативних моментів є те, що українські вищі навчальні заклади намагаються привабити іноземних студентів для навчання, здійснюючи процес набору за допомогою приватних посередників, дії яких вони не контролюють належним чином. Водночас на сайтах багатьох університетів важко знайти

інформацію про освітні послуги та порядок вступу для іноземних студентів на іноземною мовою, включаючи англійську. Відтак, більшість іноземних студентів після прибуття в Україну дізнаються, що якість та вартість освіти і проживання суттєво відрізняються від того, що їм обіцяли агенти з набору [1].

Варто відзначити, що українські університети встановлюють формальні умови вступу (вступні экзамени відсутні, існує лише вимога наявності в абітурієнта певного мінімального освітнього рівня) для студентів та заохочують агентів залучати якнайбільше студентів, незалежно від якості їх знань та мотивації. Прийом іноземних громадян до вищих навчальних закладів України здійснюється за результатами співбесіди та на підставі розгляду приймальною комісією університету наданих документів про попередню освіту. Вимоги щодо рівня успішності іноземних абітурієнтів визначаються кожним навчальним закладом окремо.

Мовне питання є дуже важливим під час навчання студентів-іноземців. Згідно з даними статистики Міністерства освіти і науки України, майже половина студентів-іноземців здобувають освіту українською мовою. У більш ніж тридцяти відсотків викладання здійснюється російською. Англійською ж мовою навчаються майже дев'ятнадцять відсотків іноземних студентів в Україні [2]. Відтак, однією з важливих перепон, яка виникає на шляху успішного здобуття освіти для іноземних студентів є мовний бар'єр. Студенти-іноземці володіють лише своєю рідною мовою, а також в найкращому варіанті російською, що не дає їм можливості розуміти українську мову. Окрім того, знання з іноземної мови (англійської), які студенти-іноземці отримують в своїй країні, є досить низькими. Отже, постає потреба навчання студентів англійській мові, як мові міжнародного спілкування.

Унаслідок об'єктивних подій, що відбуваються на сході України, студенти-іноземці, які навчались у вищих навчальних закладах Луганщини, були розформовані до інших вищих навчальних закладів центральної України. Відтак, чимала частина студентів перейшла на навчання до Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. На період 2016-

2017 навчального року в університеті зафіксовано 252 студентів-іноземців. Це переважно студенти з Туркменістану. Згідно даних таблиці 1 можна помітити, що найбільша кількість студентів-туркменів навчається на факультеті фізики, математики та інформатики. На другому місці за кількістю студентів-туркменів знаходиться природничо-географічний факультет, а на третьому- факультет іноземних мов. Найменш популярним серед студентів-туркменів виявився факультет дошкільної та спеціальної освіти.

Таблиця 1.

Кількість студентів-туркменів в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини у 2016-2017 н.р.

Факультет	Кількість студентів
Факультет професійної та технологічної освіти	27
Факультет фізичного виховання	16
Історичний факультет	5
Інститут економіки та бізнес-освіти	5
Факультет іноземних мов	47
Природничо-географічний факультет	70
Факультет фізики, математики та інформатики	75
Факультет дошкільної та спеціальної освіти	1
Факультет початкової освіти	3
Факультет мистецтв	3
Загальна кількість	252

З метою вивчення студентами-туркменами англійської мови у червні 2016 року в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини були організовані курси англійської мови спеціально для студентів-туркменів. Особливість курсів полягала у тому, що студенти повинні були отримати початкові знання з англійської мови у досить інтенсивному режимі – заняття тривали п'ять днів на тиждень по 3 години на день упродовж місяця. Було сформовано дві групи по 12 студентів. Викладання проводилось

російською мовою, адже студенти не розуміли українську. Варто відзначити, що за досить короткий проміжок часу студентам-туркменам вдалося оволодіти початковими знаннями з англійської мови. Важливо також відмітити й наполегливість та старанність студентів. Після вивчення кожного з модулів студенти писали тести, які дозволяли перевірити та узагальнити отримані знання. Згідно тестів, 70% студентів писали їх з середнім результатом 80 балів зі 100, 30% - з результатом 60 балів зі 100. По закінченню курсів іноземної мови студенти отримали сертифікати про те, що їм вдалося опанувати іноземну мову на рівні А1.

Висновки та результати дослідження. Отже, кількість іноземних студентів, які прагнуть отримати освіту в Україні постійно зростає. Одними з головних мотивів здобуття вищої освіти в Україні для іноземців є якісна академічна школа та рівень отриманих знань, а також доступна оплата. Зважаючи на мовний бар'єр, в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини для студентів-іноземців створюються курси іноземних мов з метою опанування студентами не лише англійської, а й російської та української мови. На нашу думку, подальшого розгляду потребує питання адаптації іноземних студентів до умов проживання та навчання на теренах України, створення ефективної бази з метою достовірного інформування студентів-іноземців про умови навчання в Україні.

Список використаних джерел:

1. Бочева Г. Іноземні студенти в Україні: освіта чи експлуатація? [Електронний ресурс] / Г. Бочева // Проект «Без кордонів» Центру «Соціальна Дія». – 2011. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1808> .
2. Навчання іноземців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bestuniversities.com.ua/ua/navchannya-inozemciv>.
3. Освіта в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intered.com.ua/освіта-в-Україні>.